

Балазюк О.Ю.,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки, обліку та оподаткування,
Вінницький навчально-науковий інститут економіки ЗУНУ

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМ «ГНУЧКОГО» УПРАВЛІННЯ

Традиційні системи управління жорсткі та інструктивні, сьогодні вони втрачають сенс і незабаром втратять актуальність, їм на зміну приходять гнучкі системи управління. Зокрема, в азіатських країнах з культурою сильної влади бізнес керує досить авторитарно. Наприклад, у найбільших текстильних компаніях у Бангладеш, робочі кланялися, коли в цех заходить керівник. [1] У Європі та США більшість великих компаній використовує системний менеджмент – суміш проектного підходу і процесного управління, запорукою такого підходу є легкість у масштабуванні бізнесу, шляхом делегування повноважень та чітких вказівок і контролю їх виконання у відповідності до інструкцій.

За авторитарність і системність в управлінських системах доводиться платити втратою оперативної реакції на виклики сучасного світу. Компанії, які не вміють швидко реагувати на нові обставини, відразу ж втрачають темп, перестають відчувати ринок і зрештою гинуть. Таким викликом для багатьох підприємств стала пандемія COVID-19 та карантинні обмеження [2].

Навіть в прогресивній Кремнієвій долині традиційні моделі управління ще зберігаються. Але зміни у підходах до управління вже відчутні, зокрема, багато вітчизняних компаній процесно і проектно управляють тільки усталеними продуктами, а у ході інноваційних розробок керуються новими процедурами, правилами та процесами, які дістали назву гнучких систем управління.

Аналіз останніх досліджень та публікацій дає змогу прийти до висновку, що останнім часом у систему менеджменту підприємств активно впроваджуються гнучкі методи управління, що базуються на Agile- методології.

У перекладі з англійської Agile – «гнучкий, спритний, швидкий», і в загальному вигляді під цим словом розуміють набір цілей та принципів того, як необхідно реалізовувати будь-які проекти. Ця гнучка система управління зародилась і розвивалась у галузі розробки програмного забезпечення, однак сьогодні виходить далеко за рамки ІТ-індустрії.

Незважаючи на те, що дана методологія найчастіше розглядається, як методологія управління проектами для розробників програмного забезпечення, досвід провідних компаній доводить, що вона є універсальною і може запропонувати багато переваг для інших секторів. Гнучка система управління забезпечує чіткість, зменшує кількість відхилень і дає управлінню інструменти для швидкого реагування в сучасних умовах, що змінюються.

Для ефективного здійснення управління необхідне відповідне обліково-інформаційне забезпечення, яке має на меті надавати комплексну характеристику всіх об'єктів обліку та узагальнення даних, що надходять до керівництва. Саме такий підхід дозволить сформуванню обліково-інформаційного середовища, що сприятиме ефективному управлінню.

Основоположними поняттями в гнучкому управлінні на основі Agile є ряд цінностей та принципів, що лежать в основі цієї методології, і на основі яких будуються конкретні практики та інструменти. І шлях, який обирає компанія у напрямку до Agile, виглядає так, як зображено на рис. 1.

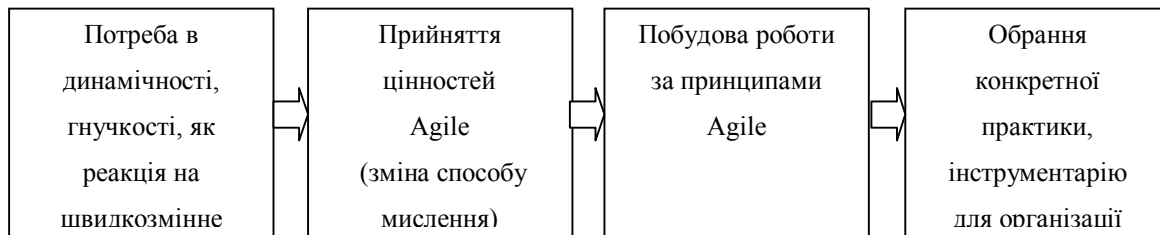

Рис.1. Етапи впровадження Agile-методології у компанії

Джерело: складено автором

Управління проектом, який реалізується на базі Agile-методології, починається з затвердження статуту та визначення основних вимог до кінцевого продукту. Однак, на відміну від традиційного підходу, перелік вимог не є остаточним та незмінним, частина з них може виникати вже у ході розробки та тестування. Розробка здійснюється з використанням коротких ітерацій (спринтів), метою яких є створення базової версії продукту та отримання відгуків від замовника, базуючись на яких визначаються завдання для наступної ітерації.

Практика доводить, що використання Agile-методології має принаймні дві проблеми, що виникають в системі обліку. По-перше, на етапі планування досить важко оцінити вартість майбутнього продукту, так як перелік вимог до продукту коригується протягом усього процесу розробки.

По-друге, відгуки про продукт, що розробляється, є надзвичайно важливими і саме вони є визначальними при окресленні термінів проекту. За такого підходу досить важко розділити фази розробки самого програмного продукту і обслуговування його після реалізації.

Наявність таких проблем досить часто призводить до появи одного з наступних негативних наслідків:

- блокування певних подій, що є наслідком застосування Agile-методології, з боку облікового відділу;
- компанії приймають рішення не відображати певні події, щоб уникнути ускладнення;

– реалізація детально описаних процесів, збільшує накладні витрати та зменшує ефективність співпраці між обліковим відділом та безпосередніми розробниками програмного забезпечення.

Отже, не дивлячись на те, що процеси системи гнучкого управління мають позитивний вплив на продуктивність праці та ефективність бізнесу загалом, у вітчизняних компаніях виникають ситуації коли такі процеси не узгоджуються з потребами та вимогами фінансової документації, і в такому випадку блокуються фінансовим відділом. Як наслідок, замість того, щоб адаптувати систему обліку, яка виконує сервісну функцію для управління до його потреб, обліковий відділ ігнорує особливості такої системи і не відображає дані особливості в обліку. Такий підхід призводить до автономної роботи різних відділів одного підприємства, що встановлює на підприємстві певні обмеження можливостей.

Ряд аспектів узгодження обліку з гнучкими підходами в управлінні заслуговують на особливу увагу, так як напрям стрімко розвивається, а у вітчизняній практиці механізм співіснування обліку в умовах гнучкого управління прописаний досить умовно.

Наявність певної галузевої дискусії щодо оновлення відповідних стандартів, щоб зробити їх більш придатними для гнучкого середовища, безумовно присутня, однак, такі оновлення зазвичай включають кілька років планування, обговорення, пропозицій та відгуків фахівців галузі. Це означає, що в найближчому майбутньому компанії, що використовують гнучкі моделі в управлінні, повинні на внутрішньому рівні попередньо обговорювати правила роботи з обліковими відділами, щоб обрати з можливих варіантів узгодження облікових вимог та принципів гнучкого управління найприйнятніші.

Література

1. Задорожний В. Гнучкість як порятунок: чим замінити системний менеджмент, що помирає - k.fund media. K.Fund Media. URL: <https://kfund-media.com/gnuchkist-yak-poryatunok-chym-zaminyty-systemnyj-menedzhment-shho-pomyrae/> (дата звернення: 25.05.2021).

2. Крупка Я.Д. Бухгалтерський облік після пандемії. Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аналізу, аудиту, звітності і оподаткування в умовах євроінтеграції: тези доповідей II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Ужгород, 16 квітня 2020 р.). Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 267 с. ISBN 978-617-7825-10-3. С. 44-46.

3. Balaziuk O., Sysoieva M., Pilyavets V. Control and accounting aspects of introducing agile-methodology for software development projects. Financial and credit activity: problems of theory and practice. 2020. Vol. 3, no. 34. P. 92–100. URL: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v3i34.215413> (date of access: 15.05.2021).

4. Manifesto for agile software development. Manifesto for Agile Software Development. URL: <http://agilemanifesto.org/> (дата звернення: 15.05.2021).